

dežele z Nemčijo prav za prav izrečena. (Primeri Valvazor X. b. str. 324 in 330. „Mittheilungen“, l. 1846 str. 41.)

(Konec sledi.)

Lepoznansko polje.

Dvojčka.

Prizor iz zadnje avstrijsko-ogerske vojske.

(Dalje.)

III.

Spremil si z manoj, bravec, v tamni noči neznanega ptujca, morivca mladega graničarja in rešnika madžarskega vjetnika; prestavi se tedaj z manoj v duhu le malo ur nazaj v popoldan preteklega žalostnega dneva.

„Ivan! Ivan! nezapopadljiv človek, si mi res ti; vém, pri Bogu, pa ogromna mora to rana biti, ki tvoje hrabro in junaško serce tako neusmiljeno razjeda; pa od kod to, da svojemu najzvestejšemu prijatlu serca svojega olajšati nočeš? Če prav nimam pomoči in zdravila za rano tvojo, vendar žalosti in bolečine mnogo po velikosti svoje zgube, ako jih človek bratu ali svojemu prijatlu odkrije.“ — Te besede je govoril nadlajtnant Franjo B... svojemu prijatlu Ž — ću, zapovedniku vojniške posadke v mestu N*, ki mu na vprašanje odgovoril ni.

Oba moža sta bila stara po kakih 30 let. Lepo junaško in ponosno lice, plameče oči, ravna in čversta rast, to vse ni pripustilo dolgo dvemiti, da sta to sinova junaškega serbskega naroda, ki se je do zadnjega moža vzdignul, braniti in zavarovati najsvetejše pravice svoje. Oba sta gledala, stojé na sternem obrežji Donave v tiho pa veličansko pod njima tekóčo reko.

Ko sta nekoliko časa molčala, vstaneta in se pričneta po obrežji sprehajati.

Na desno je stalo, obdano od lepih vertov, mesto N* z visokim od toplih solnčnih žarkov pozlačenim stolpom; na levo so se razprostirali po brežulkih vinogradi, v katerih se je vkljub vojske vendar vse delavno in veselo gibalo. Za njima so ležale med zelenimi gorami visoke Fruškogorske planine, obsijane od poslednjih žarkov zahajóčega solnca. Pred njima je tekla, kakor sem že omenil, deréca Donava. Žalostno so šumeli valovi te slavne reke v svoj grob — v černo morje. Ni jih bilo več viditi ladij na nji, ktere so sicer plavale veselo po njenih valovih kakor béli labudje.

Na čudovito lepem obrežji Donave se je razprostirala krasna in rodovitna, pa zdaj razdjana in pusta zemlja, ktero si je narod serbski na novo s svojo kervjo kupovati pričel.

Do zdaj je bilo v prirodi vse mirno, samo veter, vzdigajoč se od zapada, je pričel gnati po obzorji posamne oblake.

Prijatla naša sta prišla sprehajaje se zopet na mesto, kjer smo ju v začetku najdlji. Pogostoma sta ondi sedéla in si s prijaznimi pogovori čas preganjala.

Nadlajtnant Franjo B..., mož blagega serca, je ljubil prav iskreno svojega prijatla Ivana Ž — ća, zapovednika posadke v mestu N*, kakor ljubi brat brata. — Zdavnej je že zapazil, da Ivana nekaj v sercu peče; pa do zdaj ni hotel siliti v skrivnost svojega prijatla, ker je upal, da bo ali s časom njegova žalost sama minula, ali pa bo Ivan svoje serce olajšal in mu sam kot prijatelj naznanil, kaj mu napája z žalostjo serce. — Nekaj časa sem pa je postal Ivan bolj in bolj tih, žalosten in otožen. Kdor ga je v samoti sedečega in globoko zamišljenega vidil; — kdor je pozorno opazoval njegovo blede lice, je mogel zoper svojo voljo misliti, da se ta mož bojuje s smertnimi strastmi. — Pešal in venil je huje in huje dan na dan.

Tako je tudi zdaj sedel nepremakljiv, globoko zamišljen, bolj kipu ko živemu bitju podoben, pa kerčovito stisnjene usta in posmeh na njih, — se pokazajoči in zopet ko blisk urno minjajoči posmeh — je pričeval, da tu pod goljufivo podobo pokoja in miru neizrekljiva serčna bolečina divjá.

To viditi ogovori Franje prijatla z besedami zgoraj navedenimi. Ni hotel namreč delj časa pustiti prijatla tako žalostnega in skorej v britkosti utopljenega. Ker pa od zamišljenega Ivana ni dobil urno odgovora, si je mislil, da ga ni razumel.

Kar se vendar nenadoma oberne Ivan k Franju, ga prime za roko in gledaje mu delj časa v oči, reče poslednjič: „Bratec! juter nama se je ločiti! — Ti boš odpeljal vjetnike, jaz pa pričakujem tudi slednji trenutek zapoved, da bom vdariti mogel preko Donave s svojim kardelom. Bog vé, ali se bova še kdaj vidila na zemlji! — O vojsknem času smo kakor kaplja rose na veji ob brezdnu neizmirnega morja. — Premili moj vojni tovarš! upam, da si prepričan, da temu ni uzrok nezaupnost moja do tebe, ker sem dozdej molčal in ti nisem odkril skritih bolečin in žalost svoje duše. Nisem ti hotel namreč odkrivati ran, za ktere ni zdravila razun edine smerti.“

Solnce se je med tem skrilo za oblake. Veter je od časa do časa z ojstrimi puhi naznanoval svojo moč; — černi oblaki so se dervili z nenavadno hitrostjo od zapada in obetali hudo ploho. Plašljivo letanje ptic in neka neizrekljiva žalost prirode je dala se bati viharne noči, kakoršne samo v Bački in Banatu poznajo. Takrat gromovi z drugim neznanim tuljenjem in ropotom bobnijo, goreči bliski neprestano zrak prekrizavajo, nebo in zemljo v plameče morje spremenjajoči; tudi sicer mirna Donava se takrat spunta in njeni od divje burje gnani valovi marsikakega derzovitega čolnarja v moker grob potégnejo.

Ivan vstane in reče: „Vse oznanuje bližnjo nevihto“ ogledaje se na vse strani, „pojdiva toraj, bratec, domú; — marsikaj iman še vrediti.“

Ko prideta v mesto, so ju od vsih strani vojaki iskreno pozdravljevali; znana sta bila kakor moža, prijazna vojakom, v boji pa serčna in hrabra kot oroslona. Vsi so ju toraj, kakor otroci svoje očete, ljubili.

V stanovanji Ivanovem najdemo oba prijatla kmalo zopet skupaj sedajoča. V skledicah pred saboj imata černo kavo, v roki pa vsak svoj čibuk (turško pipo).

„Bratec moj“, spregovori po daljnem molčanji Ivan, „ne nadjaj se obširnega razlaganja dogodb, ktero so mi ogrenile preteklost, ostrupenile sedajnost in vničile mojo prihodnost. Kaj se mi je zgodilo, ti hočem povedati ob kratkem, akoravno hočem na novo razpraskati rano, ki mi je serce smertno razmesarila. Poslušaj, potem pa sam razsodi, koliko terpim!“

(Dalje sledi.)

Ozir po svetu.

Kako se ljudje pozdravljajo.

Mi imamo lepe pozdrave. Vsak jih pozná. Zraven navadnih pozdravljanj pa tudi navadno klobuk ali kapo z glave vzamemo, ko koga srečamo, ktereга poznamo ali kteremu čast skazati hočemo.

Ni pa po vsem svetu taka šega, kakor pri nas. Zanimivo bode toraj slišati nekterim, ki še ptujih navad ne poznajo, kako se ljudje po svetu pozdravljajo.

Laponci, srečaje se, se s herbtom vkup ustavijo, se pripognejo naspred in skušajo jeden drugega s srednjim delom života iz ravnoteže spraviti; kdor to najbolje zná, drugemu največjo čast skaže. — Grönlandci si nose riblejo, kadar se srečajo. — Eskimo se menda sramujejo, obličje pokazati, toraj veržejo srečaje se obleko čez glavo. — Nifonezi pokleknejo pri srečanji na tla in der-

kajo na kolenih eden memo drugega. Če pri njih imeniten mož podložnega sreča, podložni na kolena pade in s čelom tako dolgo na zemljo terka, da je uni zginil. — V Jesi, kjer so ljudje bolj mlačne kervi kakor v Nifonu, se napravi tistemu, kateri se sreča, prostor tako, da se pozdravljaec na zemljo vsede, uni pa ravno to stori in le zarobljen človek se dalje podá, priljuden pa ostane na sedežu, zatoraj ima ondi leto 80 tednov, kajti se jih 28 na posedanje zarajta! — Bolj korenjaško se pozdravljajo Papuaš-Zamorci v znotranjem Borneo. Ti hitijo, kadar eden drugega zagledajo, kot divji razkačeni kozli, eden nad drugega in butajo in terkajo se z glavami tako dolgo, da eden ali drugi omedli in na pol mertev na zemljo telebi!

Vijanski Ivan.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Postojne. Na povratku iz Laškega v Prago je preteklo saboto zvečer presvitla cesarica Maria Ana (žena presv. ces. Ferdinanda) prišla v Postojno, kjer je čez noč in v nedeljo celi dan ostala in še le v pondeljk zjutraj proti Ljubljani odrinila. Pobožna Gospá je bila v nedeljo dvakrat pri sv. maši, in kakor ji je Postojna sploh, ji je dopadla še posebno naša, sedaj res lepo ozaljšana cerkev tako, da je častitemu gospodu dehantu s pohvalo njegove skerbí za olepšavo božjega hrama izročila 50 svetlih Napoleoncov (to je še čez 400 gold.) za cerkev. Bivala je visoka Gospá v Doksatovi gostivnici in je z vso postrežbo, kakor smo za gotovo slišali, prav zadovoljna bila.

Iz Železnikov 24. okt. — Kako je ogeljni sopúh in sosebno prvo hlapenje plavžev človeškemu zdravju škodljivo, smo se tu te dni z žalostjo prepričali. Jože M. iz bohinske Bistrice domá, mojster pri plavžu, človek prav korenjaške postave in v najboljši možki dobi, se je podal pedsnočnim po opravljenem delu nekoliko v bajto za plavžem ležečo, da bi ondi ene trenutke zadremal, preden se k večerji podá. Kmaló zatem ga pride pomagavec pri plavžu klicat k večerji, in najde ga na ležišču sedečega. „Pusti me še nekoliko“, mu reče M., na ležišču sedeči, na ktere besede se pomagavec oddalji. Čez nekoliko časa gré ga zopet drug fužinsk delavec klicat, pa strah ga prevzame, ko M. postrani slonečega in že vsega terdega najde. Sopúh od plavža in oglja ga je bil zadušil in vsa človeška in zdravniška pomoč je bila zatonj, sklicati ga zopet v življenje. Danes smo ga zagreblí. Naj mu sveti večna luč!

J. Levičnik.

Iz Ljubljane. — V srédo so postavili z veliko cerkveno slovésnostjo lep in umetno iz želéza vlit križ na grob rajncega ljubljanskega prošta in bivšega poglavarstvenega svetovavca, gosp. dr. Simona Ladinig-a. — Nj. c. k. visokost Nadvojvoda Ferdinand Maximilian, cesarjev brat, so, ko so se s Svojo vzvišeno nevesto, Nadvojvodinjo Karoline skozi Postojno peljali, ubogim ondašne fare 100 fl. darovali.

Novičar iz raznih krajev.

Njegovo c. kr. apost. Veličanstvo, Cesar so, kakor je za gotovo slišati, dovolili, da se ima sopet državna loterija v prid dobrodelnih naprav osnovati, in da se bodo vspéški tajiste po razméri za zidanje nove bolnišnice v Zagrebu porabili. — C. kr. dnarstveno ministerstvo je naznanilo, da je cesarski rudnik za žveplo in premog Radobojski na Horvaškem privatnim obertnikom na prodaj. — Druga polovica mesca septembra in celi mesec

oktober sta bila kaj sovražna večjim tergovcom; po versti so šli v večjih méstih skorej po vsih deželah, zlasti v večjih méstih, na kant, in vedno je še tu in tam brati kaj od háb, kjer je sovražna osoda ostudno „sollen“ na čelo pritisnila. — Iz Italijskega dobivamo žalostne novice o škodah, ktere so poslednje dni silne povodnji, zlasti v Lombardii in v Piemontu naredile. Reki Tesin in Pad sta se tako narastle, da ste jéze ob bregovih raztergale, se po polji razlile in silno veliko škodo naredile. V Piemontu je reka Sturia enako razsajala in železnice podérala. — Brati je, da bo zbor v Parizu zastran urédbe Moldove in Valahije že v prvi polovici mesca novembra svoje sêje začél. — Vroče poletje je minulo in hladneja jesen je prinesla tudi hladneje vreme — v Moldovo in Valahijo. Tu ko tam sta se divana, to je deželna zbora, izgovorila za samostojnost (pa vendar pod turškim cesarstvom po starih pogodbah!), neutralnost in za zedinjenje pod dédnim knézom in za ustavno vlado. Tako je sklenil jug, séver je pa začél drugače pihati. Najnoveji novičarji namreč donášajo novice, da je k avstrijski, angleški in turški diplomaciji že pristopila pruska, namreč zoper zedinjenje, piemonteška je na poti, enako storiti, in rusovsko je začela neka groza sprehajati, ker spoznava, da bi si po zedinjenji z imenovanimi pogoji samo prekućijsko gujézdo na svoji meji na glavo nakopala. Samo francozka še stoji pri starem. Pa tudi nji je začelo neki že po glavi šuméti, ker je zvedla, da se ne more več na rusovsko zanašati. Francozki cesar sam se neki grozí nad valahijskem divanom. Pripoveduje se, da so se Rumuni s svojimi presilnimi tirjavami sami opárilí, francozko vlado pa v hudo zadrego pripravili. Da se je mnogo v tej reči spreobrnílo, pričuje že jasno to, da je Rešid paša, ki je mogel po moldavskih prvih volitvah odstopiti, sopet, kar je bil, véliki vezír. — „Serbske novine“ razglašajo imena starostnikov, kateri so prosili, jih iz zbora starostnikov izpustiti, kar jim je knez dovolil. Sédem jih je. Kakor je brati, se je serbski knez ta čas prav možko obnašal. Imena mož, kateri so bili zarote deléžni in zavoljo tega tudi v ječi séde, so: Predsednik starostnikov, vitez Štefanovič, starostnika: Radovan Damjanovič in Pavl Jankovič, colnijski urednik Miloš Mrzailovič, tergovec Nikola Belly in Petrovič, kateri je bil zavoljo umóra ubéžen. Med zapertimi je tudi več popov, Moldo-Valahov, Černogorcov in drugih. — Iz Lizabona, stolnega mesta portugalskega kraljestva dohajajo žalostne novice, da ameriksni (rumeni) mačuh ondi huje in huje razsaja. Zanesli so ga iz Amerike z kožami. — Blizo Dunaja se je priménilo, da je neki kmetovavec v zmóti njivo svojega soseda obdélal in jo tudi obsejal. Kdo bo neki žel in čigavo bo prihodnje žito? Po postavi tistega, čigar je njiva. — Poslednje dni je bila še velika stiska za dnarje med kupei. Tu in tam je prišel sopet marsikter na kant.

Povabilo.

Prihodnji četrtek, 5. dan novembra, bo na vertu c. kr. kmetijske družbe na Poljanah v Ljubljani konecletna preskušnja kmetijskih učencov, dopoldne od 9. do 12., popoldne od 3. do 6.

Vsi prijatli kmetijstva so povabljeni poslušat priti, kako se bojo izpraševavni učenci obnašali; izpraševanje je po navadi v domačem jeziku.

Odbor c. k. kmetijske družbe v Ljubljani.

Fid. Terpinec,
predsednik.